EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 3.9.2025
COM(2025) 356 final

2025/0191 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturu, Argentina Vabariigi, Brasiilia Liitvabariigi, Paraguay Vabariigi ja Uruguay Idavabariigi vahelise partnerluslepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja ajutise kohaldamise kohta

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Lisatud on ettepanek õigusakti kohta, millega antakse luba allkirjastada ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturu, Argentina Vabariigi, Brasiilia Liitvabariigi, Paraguay Vabariigi ja Uruguay Idavabariigi vaheline partnerlusleping (edaspidi „ELi-Mercosuri partnerlusleping“) ja seda ajutiselt kohaldada.

Praegu põhinevad Euroopa Liidu (edaspidi „EL“) ja Mercosuri[1] suhted ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturu ja selle osalisriikide vahel Madridis 15. detsembril 1995 alla kirjutatud piirkondadevahelise koostöö raamlepingul.

13. septembril 1999 andis Euroopa Liidu Nõukogu Euroopa Komisjonile loa alustada Mercosuriga läbirääkimisi ja võttis vastu läbirääkimisjuhised. Läbirääkimiste käigus konsulteeriti nõukogu Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna töörühmaga. Lepingu kaubandusalaste osade teemal konsulteeriti kaubanduspoliitika komiteega.

Läbirääkimised kestsid üle 25 aasta. Kaubandusküsimustes peetud läbirääkimised jõudsid algselt lõpule 2019. aasta juunis ning poliitikat ja koostööd käsitlevad läbirääkimised jõudsid lõpule 2020. aasta juunis. 2023. ja 2024. aastal pidasid EL ja Mercosur läbirääkimisi täiendavate elementide, täpsemalt kaubanduse ja kestliku arengu peatüki lisa üle, käsitledes muu hulgas tugevdatud kohustusi seoses raadamisega ja sätteid, millega antakse Mercosurile rohkem paindlikkust teatavate tööstuspoliitikaga seotud kohustuste täitmisel (nt riigihangete puhul). EL ja Mercosur viisid partnerluslepingu läbirääkimised lõpule 6. detsembril 2024 Uruguays Montevideos.

Tulemuseks on ambitsioonikas kokkulepe, mis läheb palju kaugemale 1995. aasta raamkokkuleppest ja vastab tänastele ülemaailmsetele väljakutsetele. ELi-Mercosuri partnerlusleping tugevdab strateegilisi poliitilisi ja majanduslikke sidemeid sarnaselt meelestatud ja usaldusväärsete partnerite vahel, tuginedes ühistele universaalsetele väärtustele, nagu demokraatia ja inimõigused. Tegemist on tänapäevase lepinguga, mis seisab avatud ja reeglitel põhineva kaubanduse eest, astub vastu protektsionismile ja edendab kestlikku arengut. Tihedama koostöö kaudu avab see suure vastastikuse kasu võimalusi. Sellest saab tähtis samm teineteist valinud partnerite vaheliste sidemete tihendamise suunas, mis võimaldab tugevdada Euroopa Liidu rolli Lõuna-Ameerikas.

ELi-Mercosuri partnerluslepingu poliitikat ja koostööd käsitlevate osade läbiräägitud tekstid saadeti nõukogu Ladina-Ameerika töörühmale 2025. aasta aprillis. Lepingu eelnõu

[1] Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturg (ehk Mercosur – see lühend tuleneb hispaaniakeelsetest algustähtedest) kujutab endast piirkondliku integratsiooni protsessi, millele panid aluse Argentina, Brasiilia, Paraguay ja Uruguay ning millega edaspidi liitusid Venezuela (tema osalemine on praegu peatatud) ja Boliivia (ühinemas). ELi-Mercosuri partnerluslepingu osalised on ainult Argentina, Brasiilia, Paraguay ja Uruguay.

kaubandusalaste osade läbirääkitud tekstid avaldas komisjon 2019. aasta augustis ja 2024. aasta detsembris.

Läbirääkimiste tulemusena on lepitud kokku kahes õiguslikus vahendis:

1. ELi-Mercosuri partnerlusleping, mis hõlmab a) poliitilist ja koostöövaldkonda ning b) kaubanduse ja investeeringute valdkonda, ning
2. kaubanduse vaheleping, mis käsitleb kaubandust ja investeeringute liberaliseerimist.

Nii ELi-Mercosuri partnerlusleping kui ka kaubanduse vaheleping tuleks allkirjastada samal ajal. Mõlemad lepingud jõustuvad selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kuupäevale, mil lepinguosalised on teineteisele kirjalikult teatanud selleks vajalike sisemenetluste lõpuleviimisest. Kaubanduse vaheleping kaotab kehtivuse ja asendatakse ELi-Mercosuri partnerluslepinguga, kui kõik lepinguosalised on viimati nimetatud lepingu ratifitseerinud ja see on jõustunud.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

ELi-Mercosuri partnerluslepinguga nähakse ette ELi-Mercosuri suhete terviklik õigusraamistik ning leping asendab praeguse ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturu ja selle osalisriikide vahelise piirkondadevahelise koostöö raamlepingu, millele kirjutati alla Madridis 15. detsembril 1995.

ELi-Mercosuri partnerlusleping on täielikult kooskõlas ELi üldise visiooniga partnerlusest Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonnaga, mis esitati 7. juunil 2023 vastu võetud ühisteatises Euroopa Parlamendile ja nõukogule ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna vaheliste suhete uue tegevuskava kohta. Sellele partnerlusele tuleb kasuks ka ELi kohalolek Ladina-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas nelja äärepoolseima piirkonna (Prantsuse Guajaana, Guadeloupe, Martinique ja Saint-Martin) ning ülemeremaade ja -territooriumide kaudu.

Lisaks on ELi-Mercosuri partnerluslepingu kaubandust ja investeeringuid käsitlev osa kooskõlas 2021. aasta veebruaris avaldatud teatisega „Kaubanduspoliitika läbivaatamine – avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“, milles kaubandus- ja investeerimispoliitika seotakse Euroopa ja üldiste standardite ja väärtustega ning peamiste majandushuvidega, pöörates suuremat tähelepanu kestlikule arengule, inimõigustele, maksudest kõrvalehoidmisele, tarbijakaitsele ning vastutustundlikule ja õiglasele kaubandusele.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

ELi-Mercosuri partnerlusleping on täielikult kooskõlas Euroopa Liidu tegevuspõhimõtetega ega nõua ELi eeskirjade, õigusnormide või standardite (näiteks tehnilised normid ja tootestandardid, sanitaar- ja fütosanitaarnõuded, toidu- ja toiduohutuseeskirjad, tervisekaitse- ja ohutusstandardid, eeskirjad geneetiliselt muundatud organismide kohta, keskkonnakaitse- või tarbijakaitsenormid) muutmist üheski reguleeritud valdkonnas.

ELi-Mercosuri partnerlusleping sisaldab kaubanduse ja kestliku arengu peatükki, mis seob lepingu kestliku arengu üldeesmärkidega ning tööjõu, keskkonna ja kliimamuutuste valdkonnas seatud erieesmärkidega.

Lisaks kaitseb ELi-Mercosuri partnerlusleping avalikke teenuseid ja tagab, et valitsuste õigus kehtestada avalikkuse huvides õigusnorme säilib täielikult ja moodustab lepingu ühe aluspõhimõtte.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

ELi-Mercosuri partnerlusleping hõlmab valdkondi, mis kuuluvad ühise kaubanduspoliitika, transpordi, arengukoostöö ning kolmandate riikidega tehtava majandus-, finants- ja tehnilise koostöö kohaldamisalasse. Seetõttu peaks kavandatud otsuse õiguslikuks aluseks olema Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikkel 91, artikli 100 lõige 2, artikli 207 lõike 4 esimene lõik, artikli 209 kõige 2 ja artikkel ja 212.

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikes 5 on sätestatud, et nõukogu võtab vastu otsuse, millega antakse luba lepingule alla kirjutada vajaduse korral seda enne jõustumist ajutiselt kohaldada.

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 8 on ette nähtud, et nõukogu teeb otsuseid kvalifitseeritud häälteenamusega, välja arvatud ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 8 teises lõigus nimetatud asjaoludel, mil nõukogu teeb otsuse ühehäälselt. Arvestades, et lepingu peamised aspektid on kaubanduspoliitika, transport ja areng ning majandus-, finants- ja tehniline koostöö kolmandate riikidega, kehtib käesoleval juhul hääletuskorrana seega kvalifitseeritud häälteenamus.

• Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

13. septembril 1999 andis nõukogu Euroopa Komisjonile loa pidada Mercosuriga läbirääkimisi. Seepärast peeti liidu tasandi meetmeid tulemuslikumaks kui riikliku tasandi meetmeid.

ELi-Mercosuri partnerluslepingu need osad, mis kuuluvad ELi ja liikmesriikide jagatud pädevusse, hõlmavad poliitikavaldkondi ja elemente, mis võimaldavad välistegevust liidu tasandil. Poliitikavaldkondades, kus regulatiivseid meetmeid on võetud liidu tasandil, on kõnealuse pädevuse teostamine liidu poolt vältimatu (ELi toimimise lepingu artikli 3 lõige 2). Lisaks on sisulise koostöö saavutamiseks ja selleks, et olla Mercosuri suhtes tugevamal läbirääkimispositsioonil, jõutud järeldusele, et liidu tasandi meetmed on soovitavamad kui üksikute liikmesriikide tasandil võetavad meetmed. Seepärast peeti liidu tasandi meetmeid tulemuslikumaks kui riikliku tasandi meetmeid.

Mis puutub ELi-Mercosuri partnerluslepingu kaubandust ja investeeringuid käsitlevasse osasse, siis ühine kaubanduspoliitika kuulub ELi toimimise lepingu artikli 3 lõike 1 kohaselt liidu ainupädevusse.

• Proportsionaalsus

Käesoleva algatusega taotletakse otseselt liidu välistegevuse valdkonnas seatud eesmärke ja toetatakse poliitilist prioriteeti „EL kui tugevam tegija rahvusvahelisel tasandil“. See on kooskõlas ELi üldise välis- ja julgeolekupoliitika strateegia suunaga teha teiste riikidega koostööd ja uuendada vastutustundlikult oma välispartnerlussuhteid, et saavutada ELi välistegevuses seatud sihid. See aitab saavutada ELi kaubandus- ja arengueesmärke. Ettepanek on kooskõlas ELi rohekokkuleppega.

Läbirääkimisi ELi-Mercosuri partnerluslepingu üle peeti vastavalt nõukogu antud läbirääkimisjuhistele. Läbirääkimiste tulemused ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik läbirääkimisjuhistes esitatud poliitiliste eesmärkide saavutamiseks.

- **Vahendi valik**

Käesolev nõukogu otsuse ettepanek esitatakse kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 5, millega nähakse ette, et nõukogu võtab vastu otsuse, millega antakse luba lepingule alla kirjutada ja seda ajutiselt kohaldada. Käesolevas ettepanekus esitatud eesmärgi saavutamiseks ei ole võimalik kasutada muud õiguslikku vahendit.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Mercosuriga peetud läbirääkimiste käigus telliti välistöövõtjalt kestlikkusalane mõjuhindamine, et uurida lepingu kaubandust käsitleva osa võimalikku majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõju. Kestlikkusalast mõjuhindamist võeti läbirääkimistel arvesse ning läbirääkijad ja komisjoni talitused lähtusid selle tulemustest. Hindamise lõpparuanne avaldati 29. märtsil 2021.

Kõnealust mõjuhinnangut ette valmistades konsulteeris töövõtja laialdaselt sise- ja välisekspertidega, korraldas avalikke konsultatsioone ja seminare, veebipõhiseid küsitlusi ning kahepoolseid kohtumisi ja vestlusi kodanikuühiskonnaga nii Euroopas kui ka Mercosuri riikides. Nende konsultatsioonide näol oli tegemist väärtusliku ja tõhusa platvormiga, mis võimaldas kaasata olulisi sidusrühmi ja kodanikuühiskonna esindajaid, kes konsultatsioonides arvukalt osalesid.

Läbirääkimiste käigus konsulteeriti lepingu poliitiliste ja koostööaspektide osas nõukogu Ladina-Ameerika ja Kariibi mere töörühmaga ning kaubandusaspektide osas kaubanduspoliitika komiteega, mis on nõukogu poolt ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 4 kohaselt määratud erikomitee. Euroopa Parlamenti teavitati samuti regulaarselt väliskomisjoni (AFET), rahvusvahelise kaubanduse komisjoni (INTA) ja Mercosuri järelevalverühma kaudu. Kogu läbirääkimisprotsessi vältel saadeti mõlemale institutsioonile läbirääkimiste tulemusel koostatud tekstid. Komisjon korraldas ka mitmeid kohtumisi ja muid kontakte kodanikuühiskonnaga (kodanikuühiskonna dialooge), et arutada läbirääkimiste edenemist ja läbirääkimispositsioone.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Euroopa Liidu ja Mercosuri vahelise assotsieerimislepingu läbirääkimisi toetava kestlikkusalase mõjuhindamise viis läbi välistöövõtja London School of Economics Enterprise. Selle käigus analüüsiti kaubanduslepingu võimalikku majanduslikku, sotsiaalset ning inimõigustele ja keskkonnale avalduvat mõju.

Kui läbirääkimised olid jõudnud lõpule, viisid komisjoni talitused läbi läbirääkimiste tulemuste majandusliku hindamise.

- **Mõjuhinnang**

Kestlikkusalane mõjuhindamine koosnes kahest üksteist täiendavast komponendist. Esiteks analüüsiti põhjalikult majanduslikku, sotsiaalset, inimõigustega seotud ja keskkonnamõju, mida läbiräägitav kaubandusleping võib avaldada ELis, Mercosuri riikides ja muudes asjaomastes riikides. Teiseks viidi läbi ulatuslik konsultatsiooniprotsess, milles osalesid sidusrühmad nii EList kui ka Mercosuri riikidest ning mis pakkus võimalusi teabe kogumiseks ja jagamiseks, konsulteerimiseks ja tulemuste levitamiseks. Mõjuhindamine annab võimalike kõrval- ja leevendusmeetmete kavandamisse väärtusliku sisendi, sealhulgas hindamisaruandes sisalduvate ettepanekute kaudu.

Hindamisaruandes on kasutatud GTAPi mudeli dünaamilist versiooni, et hinnata mõju, mis avalduks kummagi poole tariifsete ja mittetariifsete meetmete läbiräägitud vähenduste kahe stsenaariumi – konservatiivse ja ambitsioonikama stsenaariumi – korral. Konservatiivse stsenaariumi korral suureneb SKP 2032. aastaks ELis 10,9 miljardi euro võrra (0,1 %) ja Mercosuris 7,4 miljardi euro võrra (0,3 %) võrreldes modelleerimise lähtestsenaariumiga, kui vabakaubanduslepingut ei sõlmita. Ambitsioonika stsenaariumi korral suureneb ELi SKP 15 miljardi euro võrra ja Mercosuri SKP 11,4 miljardi euro võrra.

Läbirääkimiste tulemuste majandusliku hindamise raames hinnati läbirääkimiste tegelike tulemuste majanduslikku mõju. Erinevalt mõjuhindamisest ei põhinenud see eeldustel lepingu oodatavate tulemuste kohta. Viimase käigus hinnati mõju, mida avaldaksid tariifsetes ja mittetariifsetes meetmetes seisnevate kaubandustõkete läbiräägitud vähendamise kaks stsenaariumi – konservatiivne ja ambitsioonikas stsenaarium. Esimese käigus aga võeti aluseks tariifsete ja mittetariifsete meetmete tegelikud vähendused. Samuti võeti arvesse asjaolu, et Ühendkuningriik ei ole enam ELis. See selgitab, miks läbirääkimiste tulemuste majanduslikul hindamisel ja kestlikkusalasel mõjuhindamisel jõuti lepingu hinnangulise mõju osas erinevate tulemusteni. Lisaks on läbirääkimiste tulemuste majandusliku hindamise analüüsi ajakohastatud, et võtta arvesse ELi kaubanduspoliitika viimaseid arengusuundi.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine (REFIT)**

ELi-Mercosuri partnerluslepingu suhtes ei kohaldata õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi menetlusi. Samas sisaldab see lihtsustatud kaubandus- ja investeerimismenetluste raamistikku ning võimaldab vähendada ekspordi ja investeeringutega seotud kulusid, suurendades seega väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kaubandus- ja investeerimisvõimalusi kummalgi turul.

Eeldatavate kasutegurite hulka kuuluvad suurem läbipaistvus, vähem koormavad tehnilised normid, vastavusnõuded, tolliprotseduurid ja päritolureeglid, intellektuaalomandi õiguste ja geograafiliste tähiste tõhusam kaitse, parem juurdepääs riigihankemenetlustele ning eripeatükk, mille eesmärk on aidata VKEdel kasutada lepingust tulenevaid võimalusi.

- **Põhiõigused**

Ettepanek ei mõjuta põhiõiguste kaitset liidus. Vastupidi, lepinguosalised kohustuvad tegema koostööd inimõiguste edendamisel ja kaitsmisel, sealhulgas inimõigusi käsitlevate rahvusvaheliste õigusaktide ratifitseerimisel ja rakendamisel, ning demokraatia põhimõtete ja õigusriigi tugevdamisel, soolise võrdõiguslikkuse edendamisel ja mis tahes vormis diskrimineerimise vastu võitlemisel.

4. MÕJU EELARVELE

Lepingu kaubandust käsitleval osal on finantsmõju ELi eelarve tulude poolele. Lepingu jõustumisel jääb saamata hinnanguliselt 330 miljoni euro ulatuses tollimakse. Kui kaubanduse vaheleping on ELis täielikult rakendatud (15 aasta möödudes lepingu jõustumisest), küündivad saamata jäävad tollimaksud hinnanguliselt 1 miljardi euroni aastas. See hinnang põhineb kaubavahetuse arengu prognoosil, mis lähtub 15 aasta perspektiivist juhul, kui lepingut ei sõlmita. Oodata on kaudset positiivset mõju, mis seisneb käibemaksuga seotud vahendite ja kogurahvatulu suurenemises.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

ELi-Mercosuri partnerlusleping sisaldab institutsioonilisi sätteid, millega luuakse ühisorganid, et pidevalt jälgida lepingu rakendamist, toimimist ja mõju.

ELi-Mercosuri partnerluslepingu institutsiooniline struktuur koosneb ühisnõukogust, ühiskomiteest ja allkomiteedest ning muudest organitest. Ühisnõukogu jälgib lepingu eesmärkide täitmist ja teeb järelevalvet selle rakendamise üle. Ühiskomitee abistab ühisnõukogu tema ülesannete täitmisel ning teeb järelevalvet kõigi ELi-Mercosuri partnerluslepingu alusel loodud allkomiteede ja muude organite töö üle.

Kaubandus- ja investeerimisküsimuste arutamisel tulevad ühisnõukogu ja ühiskomitee kokku kaubanduskoosseisus. ELi-Mercosuri partnerluslepingu kaubandust ja investeeringuid käsitleva osa institutsiooniliste sätetega on kehtestatud kaubanduskoosseisus tegutseva ühisnõukogu ja ühiskomitee konkreetsed funktsioonid ja ülesanded.

Lepinguga luuakse rahvusvahelise koostöö ja arengu allkomitee ning mitu kaubanduse ja investeeringutega seotud allkomiteed. Konkreetsete ülesannete või teemade käsitlemiseks võib ühisnõukogu või ühiskomitee moodustada täiendavaid allkomiteesid või muid organeid.

ELi-Mercosuri partnerluslepinguga on ette nähtud ka kodanikuühiskonna foorum, mis võimaldab mõlema poole kodanikuühiskonnal lepingu kõigi sätete kohta arvamust avaldada.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

ELi-Mercosuri partnerluslepinguga luuakse sidus, terviklik, ajakohane ja õiguslikult siduv ELi ja Mercosuri vaheliste suhete raamistik. Sellega luuakse tugev partnerlus, võimendatakse poliitilist dialoogi ning süvendatakse ja tõhustatakse koostööd vastastikust huvi pakkuvates küsimustes. Samal ajal soodustab ELi-Mercosuri partnerlusleping kaubandust ja investeeringuid, aidates kaasa majandus- ja kaubandussuhete laiendamisele ja mitmekesistamisele.

ELi-Mercosuri partnerlusleping on jagatud neljaks osaks. I osas („Üldpõhimõtted ja institutsiooniline raamistik“) visandatakse lepingu üldpõhimõtted ja eesmärgid ning luuakse selle institutsiooniline raamistik, nagu eespool kirjeldatud.

Lepingu olulised osad on järgmised: demokraatia põhimõtete, inimõiguste, põhivabaduste ja õigusriigi põhimõtete austamine, massihävitusrelvade leviku tõkestamise klausel ning heauskselt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe osaliseks jäämine.

II osas („Poliitiline dialoog ja koostöö“) kohustuvad EL ja Mercosur süvendama dialoogi ja koostööd järgmistes valdkondades:

- demokraatia põhimõtted, inimõigused ja õigusriik ning rahvusvaheline rahu ja julgeolek;
- õigus, vabadus ja turvalisus;
- kestlik areng;
- sotsiaalne, majanduslik ja kultuuriline partnerlus.

Lepingus pannakse rõhku paljudele olulistele teemadele, sealhulgas keskkonnakaitse, kliimamuutused, kestlik energia, õigusriik, inimõigused ja naiste õigused, vastutustundlik ärikäitumine, töötajate õigused ja katastroofiohu vähendamine. II osa sätted võimaldavad koordineeritumat ja paremini ühendatud tegevust sellistes uutes valdkondades nagu rahvatervis, riigi moderniseerimine, rändevoogude juhtimine, massihävitusrelvade leviku tõkestamine, rahapesu või terrorismi rahastamine ja küberkuritegevus.

See tähendab tugevamat partnerlust ülemaailmsel tasandil, nt seoses kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030, kliimamuutuste vastaste meetmete ning ülemaailmse demokraatliku juhtimise ja inimõiguste, rahvusvahelise rände, rahu ja julgeoleku küsimustega.

II osa sisaldab ka sätteid rahvusvahelise koostöö ja arengu alase dialoogi süvendamiseks ning käesoleva lepingu rakendamise hõlbustamiseks. Leping sisaldab koostööprotokolli, milles lepinguosalised kohustuvad looma koostööpartnerluse, mis aitab kaasa rahule ja heaolule, mis põhineb austusel, usaldusel ning ühistel väärtustel ja huvidel, ning käsitlema ühiselt ELi-Mercosuri partnerluslepingust tulenevaid probleeme ja kasutama sellest tulenevaid võimalusi.

III osaga („Kaubandus ja kaubandusega seotud küsimused“) luuakse sidus, terviklik, ajakohane ja õiguslikult siduv ELi-Mercosuri kaubandussuhete raamistik. Leping soodustab kaubandust ja investeeringuid, aidates kaasa majandus- ja kaubandussuhete laiendamisele ja mitmekesistamisele.

Selle lepingu abil püüab EL luua oma ettevõtjatele Mercosuri turul parimad võimalikud tingimused. Leping läheb olemasolevatest WTO raames võetud kohustustest kaugemale paljudes valdkondades, näiteks kaubavahetuse, teenuste, riigihangete, mittetariifsete tõkete ning intellektuaalomandi õiguskaitse, sealhulgas geograafiliste tähiste valdkonnas. Kõigis neis valdkondades nõustusid Mercosuri riigid võtma WTO tingimustega võrreldes olulisi uusi kohustusi. Leping sisaldab ka täiustatud sätteid kaubanduse ja kestliku arengu kohta, sealhulgas rangeid raadamisega seotud kohustusi.

Leping vastab kriteeriumidele, mis on esitatud GATT XXIV artiklis (kaotada tollimaksud ja muud kaubanduspiirangud põhimõtteliselt kogu pooltevahelises kaubanduses), samuti teenustekaubanduse üldlepingu V artiklis, milles nähakse teenustele ette samasugune katse.

Kooskõlas läbirääkimisjuhistes seatud eesmärkidega sisaldab ELi-Mercosuri partnerluslepingu III osa järgmisi sätteid.

1. Aja jooksul kaotatakse tollimaksud täielikult 91 %lt kaupadelt, mida ELi äriühingud ekspordivad Mercosuri riikidesse. See võimaldab säästa tollimaksudelt üle 4 miljardi euro aastas. Näiteks kaotavad Mercosuri riigid kõrge määraga tollimaksud sellistele tööstustoodetele nagu autod (35 %), autoosad (14–18 %), masinad (14–20 %),

kemikaalid (kuni 18 %), rõivad (kuni 35 %), ravimid (kuni 14 %), nahkjalatsid (kuni 35 %) ja tekstiiltooted (kuni 35 %). Lepingu kohaselt kaotatakse järk-järgult tollimaksud ka sellistele EList eksporditavatele toiduainetele ja jookidele nagu vein (27 %), šokolaad (20 %), kanged alkohoolsed joogid (20–35 %), küpsised (16–18 %), konserveeritud virsikud (55 %) ja karastusjoogid (20–35 %). Samuti nähakse lepinguga ette tollimaksuvaba kvoodipõhine turulepääs ELi piimatoodete (praegu kohaldatakse nende suhtes 28 % tollimaksu), eelkõige mitmesuguste juustude puhul.

2. EL avab oma turu tasakaalustatult; lepinguga kaotatakse imporditollimaksud 92 % Mercosuri kaupadelt, mida eksporditakse ELi. Tundlike põllumajandustoodete, näiteks veiseliha, suhkru ja linnuliha suhtes kohaldatakse sooduskohtlemist üksnes piiratud kogustes ja hoolikalt kalibreeritud tariifikvootide abil.

3. Argentina, Uruguay ja Paraguay puhul kaotatakse tooraine ja tööstuskaupade eksporditollimaksud lepinguga täielikult või kehtestatakse neile siduvalt nullmäär. Samuti vähendatakse lepinguga põllumajandustoodete eksporditollimakse (Argentina) või kaotatakse need (Uruguay, Paraguay ja Brasiilia). Tööstuskaupade puhul kohustub Brasiilia kohaldama nullmääraga maksu ELi majanduse mitmekesistamiseks vajalikele olulistele toorainetele (nikkel, vask, alumiinium, terasetoore, teras, titaan). Brasiiliale jääb poliitiline manööverdamisruum teatavatele toorainetele eksporditollimaksude kehtestamiseks; sellistel juhtudel saab EL Brasiilia poolt tulevikus kehtestatavatelt eksporditollimaksudelt vähemalt 50 % soodustuse ja eksporditollimaksud ei ületa 25 %.

4. Kehtestatakse tugev kahepoolne kaitsemehhanism, mis võimaldab ELil ja Mercosuril kehtestada impordi reguleerimiseks ajutisi meetmeid impordi ootamatu ja märkimisväärse suurenemise korral, mis põhjustab või ähvardab põhjustada tõsist kahju omamaisele tootmisharule. Neid kaitsemeetmeid kohaldatakse ka tariifikvootide korra alusel imporditavate põllumajandustoodete puhul ja neid võib vajaduse korral piirata ELi äärepoolseimate piirkondade territooriumiga.

5. Kõikide toodete suhtes, olenemata sellest, kas tegemist on omamaiselt toodetud või ELi imporditud toodetega, kohaldatakse jätkuvalt rangeimaid toiduohutuse ning looma- ja taimetervise standardeid. Kohaldatakse ettevaatuspõhimõtet. Lepinguga nähakse ette tugevdatud koostöö partnerriikide ametiasutustega ja kiirem teabevahetus võimalike riskide kohta, kasutades selleks otsesemat ja tõhusamat teabe- ja teatamissüsteemi.

6. Leping sisaldab põhjalikku kaubanduse ja kestliku arengu peatükki, mille eesmärk on tagada, et kaubandus toetab keskkonnakaitset ja sotsiaalset arengut. Peatükk hõlmab selliseid küsimusi nagu metsade säästev majandamine ja kaitse, töötajate õiguste austamine ja vastutustundliku ettevõtluse edendamine. Samuti sisaldab see peatükk sätteid vaidluste lahendamise kohta ja spetsiaalset läbivaatamismehhanismi. Lisaks sisaldab see peatükk sõnaselget kohustust rakendada tõhusalt Pariisi kliimakokkulepet – see kohustus on ELi-Mercosuri partnerluslepingu ja kaubanduse vahelepingu oluline osa ning seega võidakse viimati nimetatu peatada, kui lepinguosaline lahkub Pariisi kokkuleppest või ei osale selles enam heas usus. Kaubanduse ja kestliku arengu peatüki lisa sisaldab lepinguosaliste raadamisalast kohustust võtta meetmeid, et peatada edasine raadamine alates 2030. aastast. See on esimene kord, kui vaidluste lahendamist võimaldava kaubanduslepingu osalised võtavad individuaalse juriidilise kohustuse peatada raadamine. Samuti annab leping kodanikuühiskonna organisatsioonidele võimaluse aktiivselt jälgida lepingu rakendamist, sealhulgas keskkonnaga seotud küsimusi.

7. ELi pakkujatele avanevad uued võimalused osaleda hankemenetlustes Mercosuri riikides, mis ei ole WTO riigihankelepingu liikmed. Tegemist on esimese korraga, kui Mercosuri riigid avavad oma riigihanketurud. ELi äriühingud saavad Mercosuri riikide äriühingutega võrdsetel alustel esitada pakkumusi riigiasutuste, näiteks keskvalitsuse ministeeriumide ning muude valitsus- ja föderaalasutustega hankelepingute sõlmimiseks.

8. Kaubavahetuse tehniliste ja regulatiivsete tõkete kõrvaldamiseks edendatakse tootjapoolset sertifitseerimist ja vastastikust lähenemist ISO, IEC, ITU, *codex alimentarius*'e komisjoni ja muude rahvusvaheliste standardiorganisatsioonide vastuvõetud rahvusvaheliste standardite kasutamise kaudu kooskõlas ELi ja Mercosuri vahel kokku lepitud ühise määratlusega. Kokku on lepitud dubleeriva testimise vähendamises elektroonikasektori väikese riskiga valdkondades. Lepingul on eraldi mootorsõidukitele pühendatud lisa, millega edendatakse ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni eeskirju ja vähendatakse dubleerivat testimist mootorsõidukite sektoris.

9. Lepingul on ka põhjalik lisa, mis sisaldab üksikasjalikke sätteid veini ja kangete alkohoolsete jookidega kauplemise hõlbustamiseks, mis hõlmab veinivalmistustavade tunnustamist ning sertifitseerimist ja märgistamist kooskõlas ELi kõige kaasaegsemate vabakaubanduslepingutega.

10. Kokku on lepitud teenustesektorite avamises ning ELi ja Mercosuri vahelise teenuskaubanduse hõlbustamises nii kohapeal äriühingute asutamise kaudu kui ka piiriüleselt. Leping hõlmab väga paljusid teenustesektoreid, sealhulgas äriteenuseid, finantsteenuseid, telekommunikatsiooni, meretransporti (Mercosur avab esmakordselt oma piirkonnas meretranspordisektori) ning posti- ja kulleriteenuseid. Samuti sisaldab leping nii teenustesektorites kui ka muudes sektorites äriühingute asutamisega seotud kohustusi. Seeläbi tagatakse ELi teenuseosutajatele ja nende Mercosuri konkurentidele võrdsed tingimused. Õigus kehtestada avalikes huvides õigusnorme säilib kõigil valitsustasanditel täielikult. Leping sisaldab ka täiustatud sätteid spetsialistide ärilistel eesmärkidel liikumise kohta, näiteks seoses juhtivtöötajate või spetsialistidega, keda ELi äriühingud lähetavad oma tütarettevõtetesse Mercosuri riikides. Peale selle sisaldab leping olulist peatükki e-kaubanduse kohta, mis on Mercosuri partnerite jaoks uudne.

11. Leping tagab intellektuaalomandiõiguste kõrgetasemeline kaitse ja jõustamise, sisaldades üksikasjalikke sätteid autoriõiguse, ärisaladuste ja õiguskaitse kohta, millega tagatakse parem kaitse.

12. Leping tagab 344 ELi kvaliteetse toidukauba, veini ja kange alkohoolse joogi nimetuse puhul ELi geograafiliste tähiste kõrgetasemelise kaitse ja jõustamise ELi omaga võrreldaval tasemel.

13. Leping sisaldab väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele pühendatud peatükki, mille eesmärk on võimaldada neil saada täit kasu ELi-Mercosuri partnerluslepingu pakutavatest võimalustest.

14. Lepinguga nähakse ette mehhanism vaidluste kiireks lahendamiseks vahekohtu kaudu või vahendaja abil. Vaidluste lahendamise peatükk sisaldab uusi sätteid, mille aluseks on WTO sätted rikkumiseta kaebuste kohta: kui üks lepinguosaline leiab, et talle lepingust tulenev kasu muutub olematuks või väheneb oluliselt teise lepinguosalise meetme tõttu, võib ta paluda vahekohtul selles küsimuses otsuse teha.

IV osa („Lõppsätted“) sisaldab muu hulgas menetlust selliste juhtumite käsitlemiseks, mille puhul lepinguosaline ei ole täitnud lepingust tulenevaid kohustusi, ning sätteid lepingu jõustumise ja muutmise kohta.

Leping sõlmitakse määramata ajaks ja jõustudes asendab see kaubanduse vahelepingu.

Tuleks teha ettepanek kõikide I osa („Üldpõhimõtted ja institutsiooniline raamistik“) ja IV osa („Lõppsätted“) sätete ajutiseks kohaldamiseks, välja arvatud sätted, mis käsitlevad vastastikuseid seoseid kaubanduse vahelepinguga. Samuti tuleks teha ettepanek kõikide II osa („Poliitiline dialoog ja koostöö“) sätete ajutise kohaldamise kohta, välja arvatud sätted, mis käsitlevad konsulaarkaitset ja maksuküsimusi.

2025/0191 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturu, Argentina Vabariigi, Brasiilia Liitvabariigi, Paraguay Vabariigi ja Uruguay Idavabariigi vahelise partnerluslepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja ajutise kohaldamise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 91 lõiget 1, artikli 100 lõiget 2, artikli 207 lõike 4 esimest lõiku, artikli 209 lõiget 2 ja artiklit 212 koostoimes artikli 218 lõikega 5,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) 13. septembril 1999 andis nõukogu Euroopa Komisjonile loa alustada läbirääkimisi Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturu ja selle osalisriikidega sõlmitava lepingu üle, mis koosneb poliitikat, koostööd ja kaubandust käsitlevatest osadest.

(2) Need läbirääkimised jõudsid edukalt lõpule 6. detsembril 2024.

(3) Seepärast tuleks ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturu, Argentina Vabariigi, Brasiilia Liitvabariigi, Paraguay Vabariigi ja Uruguay Idavabariigi vahelisele partnerluslepingule (edaspidi „leping“) liidu nimel alla kirjutada, eeldusel et see hiljem sõlmitakse.

(4) Teatavaid lepingu sätteid tuleks kohaldada ajutiselt, kuni lepingu jõustumiseks vajalikud menetlused on lõpule viidud.

(5) Lepinguga ei anta selle artikli 30.9 kohaselt liidu piires isikutele muid õigusi ega määrata muid kohustusi peale nende, mis lepinguosaliste vahel tekivad rahvusvahelise avaliku õiguse alusel,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Käesolevaga antakse luba allkirjastada liidu nimel ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturu, Argentina Vabariigi, Brasiilia Liitvabariigi, Paraguay Vabariigi ja Uruguay Idavabariigi vaheline partnerlusleping, eeldusel et nimetatud leping sõlmitakse.

2. Lepingu tekst on lisatud käesolevale otsusele.

Artikkel 2

1. Kuni lepingu jõustumiseni kohaldatakse selle järgmisi osi liidu ja Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturu („Mercosur“) ja/või ühe või mitme allakirjutanud Mercosuri riigi vahel lepingu artikli 30.2 alusel ajutiselt, tingimusel et nimetatud artiklis sätestatud teated on edastatud:

– 1. peatükk, välja arvatud artikli 1.4 punkt d;

– 2. peatükk, välja arvatud artikli 2.2 lõige 4, artikli 2.3 lõige 5 ja artikli 2.4 lõige 5;

– 3. peatükk, välja arvatud artikli 3.2 lõiked 3–7;

– 4. peatükk;

– 5. peatükk;

– 6. peatükk, välja arvatud artikkel 6.6 („Konsulaarkaitse“);

– 7. peatükk;

– 8. peatükk, välja arvatud artikkel 8.4 („Maksuküsimused“);

– 30. peatükk, välja arvatud artikli 30.1 lõige 1, artikli 30.4 lõige 2, artikli 30.5 lõige 2 ja artikli 30.6 lõige 5;

– lepingule lisatud koostööprotokoll.

2. Nõukogu peasekretariaat avaldab lepingu eespool nimetatud osade ajutise kohaldamise alguskuupäeva *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja